

P á l y a m ű

a Nyíregyházi Törvényszék Polgári- Közigazgatási- Munkaügyi Kollégiuma kollégiumvezetői állásának betöltéséhez benyújtott pályázathoz

I.

Alapvetés

Nyíregyházi Törvényszék Elnöke
Dátum: 2014-09-26
2014. ELVIA 60/2 sz. mell.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. /a továbbiakban: Bszi/ 124. §-a, a bíróságok igazgatásáról szóló 9/1999. OIT. szabályzat 22. §-a, továbbá a Nyíregyházi Törvényszék hatályos Szervezeti és Működési Szabályzata /SZMSZ/ komplex rendszeréből követhető, hogy a mindenkori kollégiumvezető beosztása, munkaköre az egyéb felsőszintű igazgatási vezetőkéhez képest sajátos, de összetettebb is, mivel a mindenkori kollégiumvezető igazgatási és szakmai vezető is egyben: mint szakmai vezető részletesen körülírt szervezeti keretek között szervezi a kollégium munkáját, mint igazgatási vezető pedig az OSZ. 22. §. /1/ bekezdés a - h./ pontjában írt feladatokat látja el, a kollégium által alkotott és a törvényszék elnöke által jóváhagyott ügyrend szerint és munkaterv alapján.

Mindebből következik az a sajátossága is ezen beosztásnak, hogy a kollégiumvezető munkájának egy részét képező igazgatási feladatok elvégzése során szükségképpen szoros együttműködésben kell dolgoznia a törvényszék elnökével, aki igazgatási szempontból a bíróság egyszemélyi felelős vezetője. Nyilvánvaló, hogy szakmai alapokon nyugvó tevékenységét törvényes és alkalmas módon a kollégiumvezető csak abban az esetben láthatja el, ha és amennyiben a törvényszék elnökével kapcsolata kiegyensúlyozott, emberi és szakmai szempontból korrekt, személyét érintően felelős vezetőjének kifogása nincs.

Továbbra is ugyanilyen fontosnak tartom azonban, hogy a kollégium vezetője a kollégium tagjai, valamint szakmai és igazgatási szempontból is hozzátartozó, ügyszakába beosztott bírák (ideértve a titkárokat, fogalmazókat és ügyintézőket is) számára is legitim legyen: mind emberi, mind szakmai tudását, tapasztalatát érintően hiteles közvetítő a bírák és nem bíró beosztású jogvégzett kollégái, valamint az egyéb igazgatási vezetők között. Az OSZ. 22. §. /1/ bekezdésében írt feladatokhoz szükséges mediátori tevékenysége éppen a fentebb taglaltak szerint sajátos, szervezeten belüli összetett pozíciójából adódik.

Miután munkájáról és az általa vezetett testület munkájáról folyamatos tájékoztatási kötelezettsége van a törvényszék mindenkori elnöke felé, ezért a szakmai és igazgatási információáramlás, a törvényszék elnöke és a bíróságon szolgálatot ellátó kollégák közötti kapcsolat kiegyensúlyozottsága szempontjából is szerepe meghatározó.

Hiszem, hogy a birtokunkban lévő tudás és tapasztalat, a kollégiumba beosztott bírák által képviselt szellemi tőke nemcsak a megye, de az egész ország ítélkezése szempontjából is kiaknázható lehetőségeket rejt. A kollégiumba tartozó bírák aktívan részt vesznek a Magyar Igazságügyi Akadémia által

szervezett központi képzésekben, a regionális képzésekben, de – mint ahogy legutóbb éppen az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével kapcsolatos felkészülés helyi képzés keretein belül történt megvalósítása is példázta – magas színvonalon kezelik és hasznosítják a nem kis részben önképzés keretein belül megszerzett tárgyi tudásukat.

Kinevezésem esetére feltett szándékom, hogy a Bszi. 124. §. /1/ bekezdés a./ pontja szerinti szervező tevékenység körében – figyelemmel az OSZ. 22. §. /1/ bekezdés a./ - c./ pontjában írtakra is, erősítsem azon, mindannyiunk szakmai léte szempontjából kiemelten fontos szerepét a kollégiumnak, mely szerint az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elemzi a bíróságok gyakorlatát, és véleményt nyilvánít a vitás jogalkalmazási kérdésekben.

Meggyőződésem, hogy az egykori értékes hagyományaink felélesztésével, a kollégiumi életbe új vezetési stílus bevezetésével, és nyílt kollegiális kapcsolatok fenntartása mellett hatékony, időszerű, és a már eddig is magas szakmai szinten működő kollégiumunk aktív részt vállalhat az országos ítélkezési gyakorlat arculatának kialakításában.

II.

Helyzetértékelés

A kollégiumvezetői lét alapvetésben megjelölt jogszabályi keretei, az OBH Elnökének stratégiai célkitűzései, valamint a Nyíregyházi Törvényszék Elnökének pályaművében kiemelt feladatként kezelt célok elérését célzó pályázati célkitűzéseim taglalása előtt röviden vázolnám a kollégium jelenlegi helyzetét, a számok tükrében a pályamű elkészítésének időpontjában:

A bíróság központi honlapján közzétett statisztikai adatok között fellelhető – diagramba rendezett – kimutatás alapján az elmúlt évben az egy tárgyaló bíróra jutó átlagos havi érkezett ügyek száma a törvényszék járásbíróságain polgári ügyszakban, a 25,29%-os országos átlaghoz képest 25,72%, ugyanezen ügyszakban az országos 24,73% átlaghoz képest az egy tárgyaló bíróra jutó havi átlagban befejezett ügyek aránya 24,96%.

A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságok közigazgatási ügyszakában a havi érkezés némileg elmarad az országos átlagtól, csakúgy, mint a befejezések száma is. Ez utóbbi eredményeképpen az egy tárgyaló bíróra jutó átlagos havi folyamatban maradt ügyek számát tekintve az országban a harmadik leterheltebb bíróság vagyunk.

A munkaügyi ügyszakban az érkezés 3,9 %-kal haladja meg az országos átlagot, a befejezések száma pedig 6,76 %-kal. A nagy számú érkezésre tekintettel még ezen elismerésre méltó teljesítmény mellett is az 5. helyen állunk országos szinten az egy tárgyaló bíróra jutó átlagos havi folyamatban maradt ügyek számát tekintve.

A jelenlegi adatok szerint a Nyíregyházi Járásbíróságon az ügyszakban 18 bíró ítélkezik, a pályamű elkészítésekor 1661 folyamatban lévő ügyből 2-3 év közötti pertartamú 48, míg három éven túli 10 ügy.

A Nyírbátori Járásbíróságon 4 bíró ítélkezik 430 folyamatban lévő ügyben, melyből 12 a 2-3. éven belüli időtartamú, és 11 a három éven túli .

Mátészalkán az ügyszakba 3 bíró van beosztva (Dr. Budaházy Judit kirendeléssel Fehérgyarmaton teljesíti szolgálatát) a 466 folyamatban lévő ügyből 2 – 3. év közötti pertartamú 24, míg három éven túli 8 ügy.

A Fehérgyarmati Járásbíróságon két bíróra 303 folyamatban lévő ügy jut, melyből 2 – 3 éven belüli pertartalmú 19, míg három éven túli 5 db ügy.

A Vásárosnaményi Járásbírósághoz beosztott bírák közül Hegyesné Dr. Kiss Adrienn kirendeléssel Kisvárdán teljesíti szolgálatát, így a két ténylegesen ítélkező bíróra (az ügyszakba tartozó elnökkel együtt) 230 db. folyamatban lévő ügy esik, melyből 2 – 3 év közötti pertartamú 2 db, míg három éven túli ügy 1 db.

A Kisvárdai Járásbíróságon jelenleg a kirendelés folytán három polgári ügyszakos bíró ítélkezik 532 db folyamatban lévő ügyben, melyből 2 – 3 év közötti pertartalmú 19 db, míg három éven túli 9 ügy. A hátralék feldolgozásába korábban kirendelés alapján a Kisvárdai Járásbíróságon ítélkező Dr. Dallos Zoltán nyíregyházi járásbíró segít be.

A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási ügyszakában a négy beosztott bíró közül jelenleg három teljesít tényleges szolgálatot, 244 db folyamatban lévő ügyükből 2 – 3 év közötti pertartamú 6 ügy. A munkaügyi ügyszakban elnökével együtt 5 kolléga ítélkezik, 449 db folyamatban lévő ügyükből 2 – 3 év közötti 12 db, míg három éven túli pertartamú 3 ügy.

A törvényszék hatáskörébe tartozó 432 folyamatban lévő ügyből 2 – 3 év közötti pertartamú 16, míg három éven túli 6 db ügy, még mindig a folyamatban maradt ügyek számához képest 5,09 %. A 432 ügyből a törvényszék polgári elsőfokú ügyszakába 106 db ügy, polgári fellebbezési ügyszakába 140 ügy tartozik, Pkf-es ügy 91 db, Mf-es ügy 35 db, Mpk. 5 db, Kpk. 7 db, Pkk. 1 db van folyamatban.

Három közvetítői eljárás van folyamatban, amelynek igénybevétele a per másodfokú tárgyalása egyidejű felfüggesztésével 2 ügyben kötelezte a bíróság a feleket, egy pedig a felek kérelmére indult.

Együttesen és összességében nézve a fenti statisztikai adatokat, okkal vonható le az a következtetés, hogy a civilisztikai ítélkezés színvonalában, időszerűségében egyaránt megfelel az OBH Elnöke stratégiai célkitűzésében megfogalmazott azon követelménynek, mely szerint a bíróságok az alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék – a független bírók magas színvonalon és időszerűen ítélkezzenek.

Ezt támasztja alá egyebekben az OBH Bírósági Főosztály Statisztikai Elemző Osztály 2014.OBH.XXI.B.4.39/18 számon frissen közzétett elemzése is, az ott írt – a bázisévhez viszonyított és 2014 I. negyedévére vetített megállapítások, statisztikai mutatók, az ügystruktúra változásának okai a törvényszék civilisztikai ügyszakára is helytállóak.

Az ügyszak elért eredményeire büszkén és a megőrzés célzata mellett a kollégiumvezetőnek a szakmai és igazgatási feladatai ellátása során lehetőség szerint törekednie kell a munka szakmai minőségének további emelésére, az időszerűség fokozott figyelemmel kísérésére, az ésszerű pertartam megtartására.

A kollégium mindenkori vezetőjének – különösen a mostani jogszabály-változási dömpingben- a törvényszék elnökével, a társszervekkel együttműködve, kiemelt szerepe van a hatékonyság és időszerűség fenntartásában, erősítésében, az ügyszak munkáján keresztül a bíróság társadalmi menedzselésében, a bíróság alaptörvényben meghatározott rend szerinti működésébe vetett állampolgári bizalom megtartásában. Együttműködve a társ-szakágak vezetőivel, valamint az igazgatási vezetőkkel, törekednie kell arra, hogy mind szélesebb körben megismerhetővé váljanak és végső soron ténylegesen megvalósuljanak az OBH által meghirdetett és a bíróság szolgáltató jellegét kiemelten kezelő programok, mint például a nyitott bíróság, a gyermek központú igazságszolgáltatás, illetőleg a bírósági közvetítés.

Az igazgatási feladatokon túl a kollégiumvezetőnek ugyanakkor ismételten és hangsúlyozottan a kollégium szakmai létét érintő döntő szerepe van, hiszen szervezi a kollégium munkáját, annak szakmai vezetője- mely feladat napjainkban talán az egyik legnagyobb szakmai kihívás.

Elég visszagondolni az utóbbi idők ítélkezés alapjait döntően befolyásoló és átformáló jogszabályi változásaira, az ehhez kapcsolódó újabb szakmai kihívások, a hétköznapi ítélkezésben jelentkező eseti, illetőleg tömegesen előforduló problémák összegzése, elemzése, más törvényszékek gyakorlatának megismerése, az országos egységes ítélkezési gyakorlat arculatának kialakításában való közreműködés napjaink kollégiumvezetőjének elsődleges feladata és kötelezettsége is. A koordináció, a gyors és hatékony információáramlás biztosítása a ténylegesen ítélkező bírák felé, rendkívüli kihívás, hatalmas felelősség de egyben megtiszteltetés is.

A kollégiumvezető szakmai jelenlétének, szerepének koordinátori pozíciójának erősítésén túl – mint ahogyan azt már a korábbiakban is felvetettem – sajátos kettős feladatából következően, igazgatási szempontból a törvényszék mindenkori felelős elnökének vezetői munkáját segítő, a polgári ítélkezést érintő döntések szakmai előkészítésében résztvevő, azok meghozatalát elősegítő és végrehajtását területén felelősséggel ellenőrző szerepet kell betöltenie.

Ehhez viszont nélkülözhetetlen az ügyszakba beosztott bírák – köztük a kollégium tagjai – titkárok, ügyintézők, a back-office hatékony együttműködése, az igazgatási vezetők konstruktív támogatása.

III.

Az ügyszak színvonalas, de időszerű ítélkezésének biztosítását, javítását és az éven túli perek számának az ügyháttralékon belüli 5%-os mérték alá csökkentését szolgáló gondolataim.

Alapvetésként visszautalnék az OBH Elnökének 2012. I. félévi beszámolójában megfogalmazott stratégiai célok e tárgyú kitételére, mely szerint „az ítélkezés időszerűsége és magas színvonala két olyan kritériummal bíró tevékenységében,

ami soha nem kerülhet ellentétbe egymással. A bíró nem kényszerülhet választásra a gyorsan meghozott, vagy a szakmailag megalapozott döntés között."

Ezen felvetés és megállapítás teljes mértékben helytálló, a kollégiumvezetői létet ugyanakkor rendkívül kényesen érintő kiinduló pont. Újból szembe találkozhat a kar a „megmérni a mérhetetlent” problémájával, azzal, hogy a bírói munka és teljesítmény teljes mértékben és objektíven minden törekvés ellenére sem mérhető, hiszen függetlenül a szakágon belüli specializálódástól a kollégiumunkban pld. /lásd. hatályos ügyleosztási rend/ mindenki számára ismert, akik ítéleznek, hogy nincs két teljesen egyforma, illetőleg azonos ügy.

Éppen ezért a két követelmény közötti helyes egyensúly megteremtése az egyik legfontosabb rendezőelv, mely körben a kollégiumvezető feladatai közül az igazgatási jelleg emelkedik ki, és elsődlegesen is a időszerűség tárgyában való vizsgálódás, elemzés és hatékony közreműködés a cél.

A 2014. I. negyedév végén folyamatban maradt ügyek számára vonatkozó ügyforgalmi adatok alapján megállapítható, hogy a civilisztikai ügyszakon belül járásbírói, illetőleg közigazgatási és munkaügyi bíróságon folyamatban maradt ügyek számát tekintve az országban másodikkak, a törvényszék elsőfokú ügyeinek számát tekintve középmezőnybeli, a fellebbezett ügyeket tekintve a harmadik helyen áll a megye.

Lényegében ugyanez állapítható meg a 2014. I. negyedévben érkezett ügyek számát érintő rangsorra, csakúgy, mint a befejezett ügyeket érintően – így összességében megállapítható, hogy az ügyhátralék lényegében nem nőtt.

A 2014. I. negyedévében befejezett peres ügyek összesített adathalmazán belüli befejezési aránya a civilisztikai ügyszakban 5,6 %, amely országos szinten a negyedik legjobb eredmény.

Elfogadva a már hivatkozott statisztikai elemzés kérlelhetetlen adatait és egyetértve annak elemző megállapításaival- az ügyek elhúzódása, a pertartam növekedése több tényező együttesének „köszönhető”:

1./ A perrendtartás eszközrendszerének inkoherenciája, a meglévő eszközök elégtelen használata:

1995. augusztus 29. napjától kezdődően gyakorlatilag minden – az uniós csatlakozáshoz szükségképpen társuló normaalkotáson túli – módosítása a Pp-nek az ügyfélegyenlőség elvének erősítését, valamint a perek ésszerű időn belül történő befejezésének célját szolgálja. A már korábban is meglévő, illetőleg a beemelt eszközrendszer inkoherenciáját megítélésem szerint éppen az adja, hogy még mindig vitás a Pp. 3. §. /2/ bekezdésében írt alapelv gyakorlati értelmezése, és különösen az, amikor a keresetlevél tartalmi követelményeinek felsorolásához képest a jogi képvislettel eljáró fél részére is ugyanaz a tájékoztatási és kioktatási kötelezettség terheli az eljáró bírót, mint a jogi képviselő nélkül eljáró féllel szemben. A jogorvoslati bíróságok hektikus gyakorlatának ismeretében ez a perekben gyakran azt eredményezi, hogy függetlenül a jogi képvislet minőségétől és a keresetlevél első olvasatra történő

bemínősítésétől, éppen a tájékoztatási és kioktatási kötelezettség terhe mellett a bírák kénytelenek gyakorlatilag a perképviselőt helyett „megdolgozni” az ügyet.

Ez a hozzáállási kényszer a gyakorlatban többször eredményezi a tárgyalás elhalasztását, határidő biztosítását az „esetleges” bizonyítási indítvány előterjesztésére, és nem egyszer a túlbizonyítás csapdájába kerget.

Még mindig nem használja elég bátran sok bíró a Pp. 3. §. /3/ bekezdés II. fordulatában írtak tükrében és a Kúria e tárgyú állásfoglalása ismeretében sem a Pp. 163. §. /2/ bekezdés, illetőleg 141. §. /6/ bekezdésében biztosított lehetőségeit annak ellenére, hogy a nyilatkozási elv tükrében pld. az előbbi eljárásjogi lehetőség alapján nem egyszer elkerülhető lenne a terjedelmes bizonyítás olyan kérdésekben is, amikor egyebekben a felek abból vitát nem generáltak, illetőleg a helyesen alkalmazott bírói felhívás során az ellenérdekű fél előadását nem teszik vitássá.

A költséges és időigényes levelezgetés helyett ott és ahol erre perjogi lehetőség van, az informatikai háttér adott, tért kell hódítani az ügyfelekkel való elektronikus kapcsolattartásnak – kiemelten értve ezen ideértve a perképviselői ügyvéd, illetőleg a szakértő bevonása esetén beadványaik elektronikus benyújtásának biztosítását, illetőleg a kirendelések és felhívások ugyanilyen módon történő továbbítását.

2./ A szakkérdések minősítésével és a szakértői bizonyítás elnehezülésével kapcsolatos problémák:

Helyes pervezetés mellett szakértő kirendelésére akkor kerül sor a perben, amikor már a felek elfoglalt jogi álláspontjának és az igényérvényesítés jogcímének helyes minősítése tükrében olyan döntő tényállási elemek állnak a bíró rendelkezésére, amikor a per adott szakaszában erre irányuló indítvány alapján /avagy a per tárgyától függően hivatalból/ szakértői bizonyítás elrendelésére kerül sor és nem a szakértő tárja fel azokat.

Problémát jelent, hogy- függetlenül attól, hogy rendelkezésre áll szakértői névjegyzék /amelynek felhasználóbaráttá tétele, frissítése mindenképpen indokolt/, ismertek a szakértői testületek elérhetőségei, illetőleg a kamarák elérhetőségei- nincs folyamatos és interaktív kapcsolat ezen szakértői intézmények, a névjegyzék kezelője és a bíróságok között.

Már a szakértő kiválasztása is gondot jelent sok esetben, vannak olyan hiányszakmák, amelyekben távoli megyéből kénytelen a bíró szakértőt kirendelni, és kénytelen igazodni idő- és költségigényeihez is.

Az időszerűséghez kapcsolódó kiemelt követelmény lenne, hogy megfelelő igazságügyi szakértői létszám álljon rendelkezésre és olyan emberekből, akik a bíróhoz hasonlóan szolgáltatásként végzik feladatukat.

3./ Egyéb tényezők:

Nem vitatható, hogy vannak olyan különösen bonyolult ügyek, ahol a több rétegű, egymásra épülő, illetőleg eshetőleges kereseti kérelmek vonatkozásában szükségképpen nagy terjedelmű bizonyítás felvétele szükséges, az elkülönítés

perjogi eszköze nem alkalmazható, a megkeresett bíróság leterhelt, valamelyik fél külföldi és nem rendelkezik belföldön perképviselővel, sem kézbesítési megbízottal, hirdetményi idézés kibocsátásra kell, hogy sor kerüljön. Ezek a gyakran érthető és a bíró által ki nem védhető további tényezők ugyancsak a perek elhúzódását eredményezik.

A tényleges és orvosolható probléma egy olyan, az eljárás gyorsítását is szem előtt tartó és egységes perjogi kodifikáció eredményeképpen létrejött újabb eljárásjog, amely egyértelművé teszi a nyilatkozási elv, a tájékoztatás és kioktatási kötelezettség tekintetében jelenleg még mindig vitákat kiváltó hatályos szabályozást.

Miután ez nyilvánvalóan meghaladja a kollégiumvezetői kompetenciát, ezért jelenleg az időszerű ítélkezés, a perek hatékony tárgyalása, és ésszerű időn belül történő befejezése érdekében az ügyintézési helyzet elemzése, az írásba-foglalási és ügyintézési késedelmek vizsgálata, a figyelemfelhívás és végső soron a konkrét, bírót érintő ellenőrzés komplex eszközrendszere az, amellyel az elsődleges cél elérése biztosítható, feltételezve, hogy az ítélkező bíró megfelelő háttérapparátussal rendelkezik szolgálata során.

A magas színvonalú ítélkezés további erősítését pedig a modern technika adta és rendelkezésre álló lehetőségek feltárása, megismertetése és elfogadtatása – hétköznapi alkalmazása segítheti a legjobban- az informatika szerepét ebben kulcsfontosságúnak találom.

Megyeinkben az elmúlt félévben megtörtént a számítógéppark cseréje, a bírák részére jelszóval védett országos nyilvántartások közvetlenül elérhetőek, közvetlenül hozzáférhetnek két egyszerű klikkel ezekhez a rendszerekhez, csakúgy, mint az OBH portáljához, vagy a MIA honlapjához, a döntések tárához, a központi és helyi intranet állandó friss adatokat és híreket szolgáltat. A BIIR frissített rendszere nem csak a hatékony vezetői ellenőrző munkát segíti, hanem rendszeres – egyebekben elrendelt -használatra a felhasználó bíró számára is számos előnyt rejt munkája könnyítésére, viszonylag kis időigény mellett.

Ezen túlmenően pedig nincs technikai akadálya annak, hogy pld. a kollégiumvezető és az egyes helyi járásbírói elnökök, vagy éppen az ügyszakba beosztott bírák akár skype-on is tartsanak kapcsolatot, ami nemcsak az ellenőrzésnek, hanem a szakmai segítségnyújtásnak, illetőleg koordinációnak is gyors, modern, hatékony és költségkímélő eszköze lehet. A „céges lét”-ben honos konferenciavonal használata operatív eszköz lehet mind a vezetés számára, de akár azonnali szakmai konzultáció lehetőségét is megteremtheti.

Ismerve a kollégium munkatervét és ügyrendjét is, indokoltnak látom az úgynevezett kis kollégium intézményének, az instruktorként bírói rendszer felélesztését a határozott időre kinevezett bírák szakmai előmenetelének segítésére, a helyi képzés és után-képzés feladatai érdekében az oktatási felelős szerepének erősítését és a jogszabályfigyelő rendszer kialakítását.

Ezekben a kérdésekben a kollégiumvezetőre kiemelt felelősségű feladat hárul, mind az eszközrendszer működtetését célzó szándék kialakításában, mind pedig annak gyakorlati megvalósításában és a rendszer koordinálásában.

IV.

A szakmai színvonal további emelésével, a hatékony munkaszervezéssel, az optimális munkafeltételek kialakításával és hasznosításával, a bíróság menedzselésével és a képzési rendszerrel kapcsolatos egyéb elképzeléseim.

Előjáróban le kell szögeznem, hogy az OBH Elnöke által meghirdetett stratégiai célok alapján elkezdődött és jelenleg is folyó szabályzatalkotás, a törvényszék elnökének a pályaművében ismertetett elképzelései érdekében tett intézkedései, az elmúlt évek fejlesztései eredményeként a bírák hétköznapi munkafeltételei, döntően az informatikai rendszer innovációja folytán nálunk jelentősen javultak.

Tudott azonban, hogy az elhelyezés, a megfelelő tárgyi környezet kialakítása rendkívül nagy erőfeszítéseket igényel, gyakorlatilag a kor követelményeit kielégítőnek csak a Nyíregyházi Törvényszék épületében, valamint a Nyírbátori Járásbíróság épületében elhelyezett kollégák helyzete minősíthető. Az, hogy ténylegesen az egykor elhibázott lépésként megszerzett Toldi utcai épület, illetőleg a többi járásbíróság épülete mikor lesz képes biztosítani legalább ehhez hasonló munkafeltételeket, meghaladja nemcsak a pályázat kereteit, de a képzeletemet is.

Ehhez képest a vezetéssel való együttműködés melletti közvetett és közvetlen kollégiumvezetői feladat:

- az OSZ. 22. §-ában meghatározott kollégiumvezetői feladatok lelkiismeretes ellátása,
- a nyugodt munkavégzés és ítélkezés szakmai hátterének megteremtése és biztosítása (a már korábban utalt jogszabályfigyelő rendszer, a kis kollégiumok szerveződésének segítése, a konferenciavonal lehetőségének megteremtése, az instruktór bírói rendszer felélesztése, az oktatási felelős szerepének erősítése),
- az otthondolgozás feltételrendszerének újragondolása az informatikai rendszernek a távmunka kiterjesztett lehetőségeinek biztosítására történő továbbfejlesztésével(távoli asztal), de a BIIR használatának következetes megkövetelése mellett (e téren a jelenlegi törvényszéki vezetés már több konkrét lépést is tett),
- a folyamatosan változó és a bíróságokra fokozott terhet jelentő jogszabályváltozások folytán átformálódó ügyszerkezeti struktúrához igazítani a mindenkori hatályos ügyleosztási rendet (melynek kialakításában a kollégiumvezető a leghatékonyabb szakmai segítséget kell, hogy nyújtsa az elnökeknek),
- az ideális háttérapparátus (back office) megszervezése,
- a bíróság külső és belső arculatának megnyugtató, koherens, polgárbarát és szolgáltató jellegű erősítése.

Az OBH Elnöke stratégiai célként fogalmazta meg az emberi erőforrások optimális elosztását és hasznosítását, illetve a bírósági szervezet integritását, az ítélkezés és igazgatási munka átláthatóságát, kiszámíthatóságát és ellenőrizhetőségét is. Ezeknek a céloknak a konkrét megvalósításával kapcsolatos központi intézkedések hatása valamennyiünket érintett már – így a teljesség igénye nélkül – csak néhány elképzelésemet ismertetném:

Mint több mint másfél évtizede a fellebbviteli ügyszakban dolgozó bíró személyesen ismerek valamennyi, a megyében szolgálatot ellátó bírót, titkárt, és fogalmazót, ennek ellenére kinevezésem esetén szándékomban áll mindenkivel személyesen találkozni saját szolgálati helyén, hogy megismerhessem elhelyezési körülményeiket, segédszemélyzetüket, hivatali apparátusukat, mint vizuális ember abból a célból, hogy jobban megértsem esetleges problémáikat.

Mint ahogyan azt az elmúlt időszak jogalkotási dömpingjének napi tapasztalatai mutatták, a civilisztikai ügyszakos bírák és titkárok tájékoztatása az aktuális jogszabályváltozásokról, jogegységi határozatokról, felsőbb szintű szakmai véleményekről nemcsak, hogy segíti a bírák minél magasabb szintű munkavégzését, hanem a napi szinten felmerülő problémák egységes kezeléséhez ismeretük elengedhetetlen. Ehhez szükséges kollégiumvezetői részéről a joggyakorlat elemzése, a joganyag, jogszabályváltozások folyamatos figyelemmel kísérése, szelektálása az ügyszak számára és a lehető leggyorsabb figyelemfelhívás melletti közvetítése a szakág felé.

A korábban már említett és mindenki számára hozzáférhető központi oldalak mellett a bíróság helyi honlapján(jelenleg is átalakítás alatt) ezt segíthetné, egy, kifejezetten az ügyszakot érintő kollégiumi oldal /site/ létesítése és működtetése, amelyhez kapcsolható lenne egy, a biznissz-szférában honos, de a szervezetünkben is ismert, egyszerűen kialakítható, de a hatékony információáramlást és interaktív konzultációt is lehetővé tevő üzenőfal is.

Indokolt a határozott időre kinevezett bírák munkájának segítő szándékú figyelemmel kísérése, az előzőeken túl a személyes kapcsolatfelvétel lehetőségének folyamatos biztosítása, a szakma „fortélyainak” megismertetése, instruálása. Hathatós segítséget nyújtana a kollégiumvezető számára az instruktorbírói rendszer felélesztése mindamellet, hogy a szakmai konzultáció, a napi aktualitások, szakmai kérdések összegyűjtése, rendezése megismertetése elsődlegesen is kollégiumvezetői feladat.

A törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyek számának csökkenése, a fellebbviteli ügyszak ügystruktúrájának átrendeződése /jelentős eltolódás a peren kívüli ügyek számát érintően/ indokoltá teheti annak megfontolását, hogy – egy korábban működő rendszer felélesztésével – alakuljanak olyan négyfős tanácsok, amelyek egyaránt intézik mind a fellebbviteli ügyeket, mind az elsőfokú ügyeket, egy algoritmus szerint megosztva azok intézését, és amennyiben a tendencia nem változik, /és a jogalkotói szándék továbbra is a járásbíróságokat exponálja/ úgy ez az ügyleosztási rend segíthetné az arányos munkateher-elosztást.

Kiemelten fontos szerepe van ugyanakkor a bírák mögött álló, munka szerint hozzájuk rendelt szakképzett tisztviselői karnak, akik nélkül a hatékony és időszerű munkavégzés nem képzelhető el. Álom még, de nem

megvalósíthatatlan, hogy egy – egy bíró mellett titkár, /albíró/ ügyintéző és tisztviselő, egy – egy bírói tanács mellett pedig titkár, ügyintéző, fogalmazó, és leíró/k/ által alkotta stáb segítse a bíró /bírói tanács/ munkáját is.

A civilszervezetek jogi létét érintő lényegi jogszabályváltozások eredményeképpen szükséges nagyobb figyelmet fordítani ezen ügyek kezelésére is, hiszen a dömping még csak a második fordulójához ért. Az elektronikus beadványok kezelése, a soron kívüli ügyintézés, a megnövekedett ügy- és ügyfélforgalom közepette mind az ezen ügyek intézésére kijelölt titkárok, mind az ügyintézők és leírók, mind pedig az ügykezelő irodák számára rendkívüli megterhelést jelent.

Fontos, hogy az ügykezelő irodákban ügyintéző is fogadja az ügyfeleket, ami azért is lényeges, mivel az ügyfelek, az ország minden részéről érkező jogi képviselők, és a civilszervezetek vezető tisztviselői nagy számban fordulnak meg az irodán, az ottani bánásmód, stílus és hangnem ugyancsak a bíróságot reprezentálja.

Legalább ugyanilyen fontos megítélésem szerint a – létének indokoltságában általam mind máig vitatott – panasznap i ügyintézés színvonalának megóvása. A járásbíróságok vezetőivel egyeztetve, és a felvett panasznap i jegyzőkönyveket elemezve, belső honlapunkon kialakítható egy olyan, a panasznap i ügyintézés is segítő általános útmutató, amely akár panasznap i mintákat is tartalmazhat és segíthet a hiányosságok kiküszöbölésében, a jelentkező problémák orvoslásában. Megfontolandó azon korábbi gyakorlat feléléstése, mely szerint a panasznap on felvett jegyzőkönyveket egy instruktor bíró elemzi, a feltárt hiányosságokat figyelemfelhívás céljából a panasznap i ügyintézőkkel ismerteti /panasznap i feljegyzés/.

Kezdetben bizalmatlanság, majd egyre nagyobb érdeklődés fogadta a bírósági közvetítés intézményének kialakítására és propagálására tett központi erőfeszítéseket. Ma már megyénkben is minden helyi bíróságon van mediátor, és a társadalom jogtudatában is egyre inkább meg- és elismerté válik az intézmény kiemelkedő perelhárító szerepe.

A törvényszékre 2014-ben ez idáig 17 ilyen ügy érkezett, jelenleg pedig három van folyamatban. Mind a mediátorokkal, mind a koordinátorokkal folytatott elbeszélgetések megerősítették, hogy a bírósági közvetítés szerepének erősítése nemcsak, hogy fontos, és hasznos, de a mediátor kollégák kifejezett lelkesedése jótékonyan hat a bíróság belső, általános közhangulatára is.

Ugyanez tapasztalható azoknál a kollégáknál is, akik bekapcsolódtak a munkánkat, szervezetünket, feladatunkat, hivatásunkat népszerűsítő és a stratégiai célok között is kiemelten kezelt Nyitott Bíróság-programba. A már kíváncsisággal és kritikai érzéssel értően bánni tudó korosztály ily módon történő megszólítása, a bíróság sajátos szerepének bemutatása erősíti társadalmi elfogadottságunkat, nimbuszmentesen bár, de mégis csak munkánk és fontosságunk megismertetése révén.

Kiemelt szívügyként kezelendő az utánpótlás kérdése, a bírósági titkárok, fogalmazók, valamint ügyintézők fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, segítő támogatása. Több kollégámmal együtt részt veszek az ügyvédi kamara

jelöltjeinek szakvizsgára való felkészítésében és nem tartom kivitelezhetetlennek, hogy az ügyvédi, esetleg a közjegyzői kamarával is együttesen, közös képzési- együttműködési formát alakítsunk ki.

Indokoltnak tartom megőrizni, továbbfejleszteni és esetleg intézményesíteni a társrendek szakmai vezetésével való közvetlen együttműködést, nemcsak vezetői, hanem szakmai – kollégiumvezetői szinten is. A rendőrség, a kormányhivatal, az ügyészség, az ügyvédi és a közjegyzői, valamint a végrehajtói kamara vezetőjével célszerű interaktív kapcsolatot kialakítani, és megfontolandó az is, hogy akkut szakmai kihívás kollégiumi szinten történő feldolgozása során – témától függően – valamelyik társrend szakmai vezetőjét a kollégiumi ülésre tanácskozási joggal lehessen meghívni.

Azon túl, hogy a kollégium vezetője a törvényszék elnökét az ügyszakát érintő kérdések előkészítésében segíti, megvalósításukban közreműködik továbbra is az egyik legfontosabb feladata a civilisztikai ügyszak szellemi erejének kiaknázása, a szakmai információk gyors, hatékony és modern közvetítése, végső soron az ítélező tevékenységben résztvevő valamennyi kolléga munkájának segítése, egy nyugodt és kiszámítható munkahelyi légkör megteremtése mellett. Ez azonban hangsúlyozottan is ismételten csak az ügyszakba beosztott valamennyi dolgozó összefogásával, segítő hozzáállásával párosulva valósítható meg.

A bíróság elé vihető ügyek szélesedő spektruma, az állandóan változó társadalmi és jogi környezet elvárásai a jelenlegi bírói hivatást és szolgálatot érintő normatív keretek között teljes értékű, felelősségteljes, magas színvonalú, gyors és hatékony ítélezési tevékenységet igényelnek. Ennek megteremtésében a szervezeti keretek között a mindenkori kollégiumoknak – így a Nyíregyházi Törvényszék Polgári-Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának is – kulcsfontosságú szerepe van: a hatékonyan és magas szakmai színvonalon működő kollégium által kialakított és gyakorolt jogszolgáltatás, az a tényleges értékmérő, amely a bíróságok társadalmi megítélését tovább erősítheti – közvetve bár, de egzisztenciánkat érintő céljaink hitelességét a társadalom felé is közvetítheti.

Ennek megfelelően és abban a reményben, hogy valamennyiünkben él a hatékony jogszolgáltatás igénye ugyanúgy, mint a tudás megszerzésének és megőrzésének vágya, továbbá önértékelésünk és önbecsülésünk megerősítésének célja – kérem mindezek elősegítését vezérlő céljaim eléréséhez az Összbírói Értekezlet, a Kollégium, valamint az Országos Bírói Hivatal Elnöke támogatását.

dr. Herczku Zsolt